

Sámediggeháldadusá badjásasj strategijja

Sammen til nytte for det samiske samfunnet

Overordnet strategi for Sametingets administrasjon

Vedtatt i utvidet ledergruppe i februar 2022

Sisadno

1 Bajemus viddno

2 Árvo

3 Visjåvnnå

4 Ulme

4.1 Máhtudahka ja mávtugis barggoguojme

4.2 Sámegiella

4.3 Bierggim

4.4 Lájdjiddje sáme sebrudakåvddánahttemin

4.5 Bisselis barggosadje

1 Bajemus viddno

Sametingets formål er å styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge, bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket og arbeide med å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Administrasjonens overordnede oppdrag er:

Sámedikke politihka ja háldadusá baktu bisodip ja ávddánahttep sámegielav, kultuvrav ja sebrudakiellemav

2 Árvo

Verdiene våre beskriver hvordan vi skal møte og behandle hverandre både internt og eksternt. De skal være fundamentet for vår måte å forholde oss til omgivelsene på. Videre skal verdiene forstås som helt grunnleggende forventninger til hvordan vi skal løse våre oppgaver. De skal prege hele organisasjonen ved å være lett gjenkjennbare i organisasjonskulturen, synlige for andre og gjelde i gode og dårlige tider.

Sametingets arbeid for å styrke og utvikle samiske samfunn bygger på grunnleggende samiske verdier.

Sametingets etiske retningslinjer sikrer at verdiene nyttes til det gode.

Våre verdier hjelper oss å ta riktige valg – hver dag!

Sáme vuohke – I samisk ånd

Vi bruker og fremmer samisk språk aktivt og er hjelpsomme og serviceinnstilte. Vår virksomhet skal utvise nysomhet og nøkternhet. Vi følger samiske skikker som å hilse på hverandre, se hverandre og ta vare på hverandre.

Rabásvuohta – Åpen/åpenhet

Vi møter det samiske mangfoldet med åpenhet og respekt. Vi har tillit til hverandre, viser respekt og anerkjenner vårt mangfold.

Avtastallam – Samhandling

Vi bidrar til faglig samarbeid og et godt arbeidsmiljø som gir faglig anerkjennelse og veiledning med mål om å utvikle det samiske samfunnet.

Sæbrástallam ja semasvuohta – Inkluderende fellesskap

Vi har et inkluderende fellesskap som bygger relasjoner og nettverk. Vårt fellesskap er tuftet på kontinuitet, mangfold, likeverd og raushet.

Áskáldisvuohta – Pålitelig og lojal

Kvalitet og ansvarlighet ligger til grunn for arbeidet som gjøres i administrasjonen. Det betinger en profesjonell tilnærming til arbeidsoppgaver og lojalitet til det politiske folkevalgte styret i Sametinget.

3 Visjåvnnå

Med bakgrunn i Sametingets overordnede oppdrag og våre felles verdier er følgende visjon etablert for Sametingets administrasjon:

Aktan nannip Sámeednamav • Sammen styrker vi Sábmme

4 Ulme

Sametingets administrasjon har definert følgende hovedmål:

1. Vi har kompetente og engasjerte medarbeidere
2. Vi har samisk som hovedspråk
3. Våre prioriteringer og handlinger er tuftet på birgejupmi
4. Vi er ledende i samisk samfunnsutvikling
5. Vi er en attraktiv arbeidsplass

4.1 Máhtudahka ja mávtugis barggoguojme

Miján la máhtudahka ja mávtugis barggoguojme

Hovedmålet kompetente og engasjerte medarbeidere handler om å ivareta den viktigste ressursen Sametingets administrasjon har til rådighet for å gjennomføre det overordnede oppdraget. Det er gjennom medarbeideres innsats, kompetanse og engasjement at utvikling og gjennomføring av Sametingets samfunns-oppdrag skjer. Oppdraget som gis av politisk ledelse skal skje gjennom effektiv ressurs-utnyttelse samt å utnytte kompetansen på tvers av avdelinger og fagenheter.

Kompetanse

Sametingets administrasjon fyller mange ulike funksjoner. Dette krever både formell fagkompetanse og realkompetanse. Samisk kulturkunnskap er en del av denne kompetansen og omfatter blant annet samisk historie og samfunnsliv, tradisjonskunnskap, språk og verdier.

Oppgavene som Sametingets administrasjon utfører og har ansvaret for, vil være førende for hvilke kompetansebehov og kompetansekrav som til enhver tid er gjeldende i administrasjonen.

Sametinget som urfolksparlament og institusjon kan ikke forstås uten grunnleggende samfunns-kunnskap og kjennskap til demokratiutvikling. Det forventes at ansatte har slik kompetanse. Samtidig som vi må ha inngående forståelse av Sametingets rolle som urfolksparlament, forventes det også at en forståelse av rollen man har som ansatt i Sametinget. Dette innebærer blant annet kjennskap til lojalitetsplikten og til de etiske retningslinjene for Sametinget.

Kunnskapsdeling samt evne og vilje til samarbeid, både innad i Sametinget og utad, er en nødvendighet for god kvalitet i oppgave-løsningen. Alle ansatte i Sametingets administrasjon har et selvstendig ansvar for å gjøre seg kjent med grunnverdier som gjelder i virksomheten, og være seg bevisst disse verdiene i arbeidshverdagen.

Engasjement

Engasjement og motivasjon er en ønskelig og viktig drivkraft på alle nivå i administrasjonen. Vi ønsker medarbeider engasjement som kjennetegnes av ansatte som har tilknytning overfor Sametinget og dens mål. Det gir arbeidsglede og skaper bedre resultater. Engasjement krever kontinuerlig innsats.

Motivasjon og engasjement fremmes av handlingsrom, mestring og ansvar, involvering og medbestemmelse, anerkjennelse og tillit. Det handler om gode relasjoner mellom kollegaer og mellom ledelse og medarbeidere. Tydelige og avklarte forventninger skaper trygghet, styrker relasjoner og bidrar til ansvarliggjøring av den enkelte ansatte og av kollegiet. Mål- og forventningsavklaringer skal skje løpende, og være et bidrag til utvikling av administrasjonen.

Delmål – For å nå målet er det viktig at vi	
Kompetanse	Engasjement
- har nødvendig samisk kulturkompetanse	- bruker og utvikler egen kompetanse i arbeidshverdag
- tilstreber oss læring og utvikling	- har en støttende og velfungerende intern infrastruktur
- søker og deler kunnskap	- utøver ledelse som involverer, prioriterer, gir retning og ansvar til medarbeidere
- forstår administrasjonens rolle i et parlamentarisk system	- har ledere som bryr seg og stiller krav
- har et felles verdigrunnlag som alle er kjent med	- har løpende og gjensidig forventningsavklaring

Strategien – For å nå målet vil vi	
Kompetanse	Engasjement
- utarbeide en strategisk plan for kontinuerlig kompetanseutvikling	- faglig utvikling gjennom deltakelse på kurs, seminarer og konferanser
- ha kompetanseheving i samisk kulturkunnskap og det samiske mangfoldet	- ordninger og rutiner som støtter ansatte i jobbhverdag og som gir likebehandling av ansatte
- tilrettelegge for felles arenaer for læring og utvikling der deling er et nøkkelord	- fremme et inkluderende arbeidsmiljø som anerkjenner mangfold og jobber aktivt for likestilling i arbeidslivet
- anerkjenne og fremme arbeidskultur der den enkelte ansatte har og tar ansvar for å søke og dele kunnskap	
- evaluere og forbedre prosedyrer for rekruttering og	

4.2 Sámegiella

Miján la sámegiella oajjvegiellan

Samisk språk som forvaltningsspråk og administrasjonsspråk må ha arena for bruk og utvikling. De samiske språkene er viktige kilder til kunnskap om det samiske folket, samfunnet, kulturen og samisk historie. Samisk som forvaltningsspråk må aktivt brukes og synliggjøres som et ledd i målet om språkenes overlevelse og utvikling. Vår overordnede virksomhetsstrategi reflekterer disse utfordringene og mulighetene.

Sametingets administrasjon har derfor valgt hovedmål «vi har samisk som hovedspråk».

Alle språk utvikles gjennom bruk på ulike arenaer i samfunnet. Framtida til de samiske språkene er avhengig av den enkeltes mulighet til å høre og bruke språket. De tre offisielle samiske språkene i Norge er nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk (Samelovens språkregler). Alle samiske språk er klassifisert som truede eller alvorlig truede språk, og situasjonen er mest kritisk for sør- og lulesamisk. Internasjonale konvensjoner og norsk lov gir oss både en rett og en plikt til å gjøre gode og bevisste valg for å bevare våre språk. (ILO169, FNs erklæring om urfolks rettigheter, minoritetsspråkpakten). Sametingets administrasjon er en selvsagt språkarena for de samiske språkene, og har som mål å få flest mulig aktive språkbrukere både muntlig og skriftlig.

Sametingets administrasjon skal være ledende i bruk av samisk språk. Målsetningen skal bidra til flere aktive språkbrukere ved vår administrasjon. Ved å tilrettelegge for opplæring og bruk av samisk bidrar vi til å styrke, utvikle og høyne statusen til de samiske språkene.

Delmål - For å nå målet er det viktig at vi	Strategien - For å nå målet vil vi
- er ledende i bruk av samiske språk	- kartlegge samiskkompetansen i Sametinget for å få en best mulig grunnlag for tiltak
- utarbeider tydelige og forutsigbare rammebetingelser, forventinger og krav til medarbeidere som gjelder bruk av samisk språk	- prioritere ressurser, både menneskelige og økonomiske, til å lære seg samiske språk og til å øke bruken av muntlig og skriftlig samisk
- iverksetter tiltak for å lære samiske språk	- bygge kultur som oppmuntrer til aktivt bruk av samisk både muntlig og skriftlig, i formelle og uformelle situasjoner
- formulerer tydelige språkkrav ved rekruttering	- gi ansatte mulighet til å lære flere samiske språk
	- stille klare forventninger til bruk av både samisk og norsk

4.3 Bierggim

Bierggidahka l vuodon gå vuorodip ja dâmadip

Definisjon av birgejupmi/bierggim/bierkenidh:

Det samiske begrepet birgejupmi/bierggim/bierkenidh kan oversettes til det å klare seg, berges og mestre. Det dekker et videre innhold enn begrepet bærekraft., Det angir en viktig verdi og livsfilosofi i samisk livsform og kultur. Birgejupmi kan forstås som levebrød, overlevelseskapasitet, måtehold og måten folk forholder seg til et bestemt område med de ressurser som finnes i det fysiske og sosiale landskapet.

Birgejupmi er ideen om et evighetsperspektiv og naturens selvfornyende evne.

Birgejupmi er et viktig grunnlag for vår tradisjon for å kombinere næringer som fiske, landbruk, reindrift, sinking, jakt og duodji/duodje/duedtie i takt med årstidene, samt med sirkulærøkonomi. Det er tett knyttet opp mot høsting og bruk av fornybare naturressurser og materialer, og er i mange sammenhenger nært knyttet opp mot bærekraftbegrepet. Det viser for eksempel til levesett basert på natural-husholdning, hvor evnen til å klare seg handler om at naturen er villig til å gi det som er tilstrekkelig for familiens livsopphold. For eksempel er våre tradisjonelle mat systemer og økosystemtjenester basert på en bærekraftig bruk av lokalt tilgjengelige naturressurser.

Birgejupmi er en del av den samiske barneoppdragelsen, og er viktig i opplæringen for å mestre livet og utvikle seg til å bli voksne, selvstendige mennesker, både med fokus på likestilling, en rettferdig deling av godene, og bærekraftig utvikling.

Birgejupmi har også en åndelig dimensjon. Vi erkjenner og respekterer at vi er i et avhengighetsforhold med naturen og alt som omgir oss, og setter oss dermed ikke over naturen. I samisk tradisjonell tenkning kan åndelighet komme til uttrykk på ulikt vis, eksempelvis gjennom å takke for naturgodene, å «gi» til de underjordiske for å bli tilgodesett, og å erkjenne at overforbruk kan straffe seg.

Birgejupmi knytter sammen personer og lokalsamfunn, landskap, miljø og økosystemer. Det er en helhetlig tenkning for bevaring og utvikling av våre felles ressurser og verdier, som vi alle har et individuelt og kollektivt ansvar for.

Hvorfor er birgejupmi/bierggim/bierkenidh et hovedmål?

FNs bærekrafts mål består av 17 mål for en bærekraftig utvikling som gjelder for alle land frem mot 2030. Det er relevant for offentlig sektor, og for bedrifter i de fleste bransjer. Sametinget skal ta sin del av ansvaret for denne globale innsatsen for å oppnå en bærekraftig utvikling. For å oppnå dette må vi arbeide systematisk med utfordringer knyttet til klima, miljø, økonomi og sosiale forhold. På den måten tar Sametinget et medansvar for disse utfordringene. Birgejupmi/bierggim/bierkenidh skal ligge til grunn for ansvarlige valg i administrasjonen og i vårt bidrag til politisk virke. Det vil bidra til en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner får dekket sine behov.

Sametingets administrasjon skal arbeide med utgangspunkt i tradisjonelle samiske verdier og tankegang for å fremme birgejupmi. Sametinget er en del av det moderne forbrukersamfunnet og etterstreber å være en rollemodell som tar ansvarlige og bærekraftige avgjørelser, basert på tankesettet som ligger til grunn for birgejupmi.

Vi har gjennom mange generasjoner utviklet en forståelse av og opparbeidet kunnskaper om hva bærekraftig forvaltning innebærer for våre områder. Natur, klima og miljø har stor betydning for samisk næringsutøvelse og bosetting, for kulturell tilhørighet, og for videreføring og utvikling av samfunnslivet. For oss er det viktig at naturressursene i Sápmi brukes og forvaltes på en måte som også kommer de neste generasjoner til gode.

Delmål - For å nå målet er det viktig at vi	Strategien - For å nå målet vil vi
- legger til rette for at hele administrasjonen har kunnskap om og forståelse for birgejupmi, og at dette forankrer i et felles tankesett	- arbeide for at Sametinget sertifiseres som et Miljøfyrt
- inspirerer og motiverer til birgejupmi i tanke og handling	- gå inn for mer gjenbruk/utlån av utstyr, lengre omløps på ting, og generelt et mindre forbruk. Vi vil resirkulere gjenvinne i alle ledd
- har en løpende gjennomgang av egen drift med tanke på birgejupmi	- legge birgejupmi til grunn for all saksbehandling
- har miljøfokus i reisepolitikken –gjennomfører digitale møter når det ikke går utover faglig/sosialt mål med møtet	- utarbeide retningslinjer for birgejupmi internt med bærekraftige innkjøp, reisevirksomhet og valg av leverandører
- er åpne for bruk av ny teknologi	- se til at alle Sametingets tilskuddsmottakere nøye vurderer birgejupmi i bruk av tilskudd og virkemiddel
- arbeider for å være et forbilde for andre	

4.4 Lájdđijiddje sáme sebrudakávddánahttemin

Mij lip lájdđijiddje sáme sebrudakávddánahttemin

Sametinget som folkevalgt organ har ansvaret for den helhetlige samfunnsutviklingen i Sápmi. Samisk samfunnsutvikling handler om en samlet innsats for å styrke, videreutvikle og ruste samiske samfunn for fremtiden. Samisk samfunnsutvikling i et globalt perspektiv skal bidra til et større helhetsperspektiv i utviklingen og gjennomføring av politikk, gjennom bedre samarbeid og forankring på tvers av fagområder og avdelinger.

Administrasjonen skal legge til rette for et større helhetsperspektiv i utviklingen og gjennomføring av politikk. For å utvikle det faglige grunnlaget for politiske beslutninger og i oppfølgingen av vedtatt politikk skal dette skje gjennom bedre samarbeid, samordning og forankring på tvers av fagområder. Videre forutsetter dette konstruktiv dialog med det samiske samfunnet samt med statlige, regionale og lokale myndigheter.

Det samiske samfunnet har gjennomgått store endringer etter Sametingets etablering i 1989, blant annet innen demografi, næringsveier og institusjonsutvikling. De siste ti årene har interessen for samisk språk, kunst, kultur og næringer vokst nasjonalt og internasjonalt og det samtidig med at Sametinget har tatt en stadig sterkere rolle som en aktiv samfunns-utvikler. Sametinget har inngått en rekke strategiske samarbeidsavtaler og bygd nettverk både nasjonalt og regionalt for å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Gjennom vår politikktutvikling og -forvaltning er Sametinget den mest sentrale samiske samfunnsaktøren. Sametingets politiske prioriteringer er på mange områder en premissleverandør for utviklingen av det samiske samfunn. Det er en sterk forventning blant det samiske folk, det samiske sivile samfunn og samfunnet ellers at Sametinget har og tar en ledende rolle i samisk samfunnsutvikling.

Sametingets administrasjon har ansvar for samisk samfunnsutvikling i samsvar med politiske vedtak og målsetninger. Grunnlaget som administrasjonen bygger sine fagpolitiske vurderinger på, tar utgangspunkt i samisk tradisjonell kunnskap, samiske verdier, rettsoppfatning og sedvaner.

Dette perspektivet er tett knyttet opp mot administrasjonens overordnede oppdrag.

Delmål - For å nå målet er det viktig at vi	Strategien - For å nå målet vil vi
- har høy faglig kompetanse og innsikt i samiske samfunn og kultur	- bygge faglig viktige nettverk
- er tydelige og kunnskapsrike i saker som angår samisk samfunnsliv	- jobbe for å få anerkjent og utviklet samiske rettigheter
- har faglige nettverk og samarbeidspartnere	- ha aktiv dialog og god kommunikasjon med de samis lokalsamfunn, samiske organisasjoner og den samiske befolkningen
- har høy tillit i den samiske befolkningen	- samarbeide på tvers av avdelinger og medvirke til gode prosesser for å utvikle gode beslutningsgrunnlag og fø opp vedtatt politikk
- har verktøy til å styrke samiske sivilsamfunn, institusjoner og organisasjoner	- medvirke til gode prosesser på forvaltningsnivået for følge opp politiske vedtak
	- yte god sørvis til den samiske befolkningen
	- utvikling av arbeidsformer som kan gi merverdi og sik forankring
	mer samordnet, langsiktig og strategisk styring

4.5 Bisselis barggosadje

Miján la bisselis barggosadje

Sametinget skal være en attraktiv arbeidsplass med mål om å beholde og rekruttere medarbeidere med riktig kompetanse som bidrar til at overordnet mål og strategier oppnås. Et godt arbeidsmiljø skapes og opprettholdes av et sterkt faglig og sosialt fellesskap. Å ha ansatte som tar ansvar både for sin egen og sine kollegers trivsel er derfor et mål.

Kompetansebehovene påvirkes av trender som teknologiutvikling, klimaendringer, migrasjon og en aldrende befolkning. Dette er sentrale trender som kan bli forsterket i årene fremover.

Tilgang på rett kompetanse er nødvendig for å sikre høy kvalitet på tjenestene (NOU:2020/2; Fremtidige kompetansebehov III Læring og kompetanse i alle ledd). Kompetansekartlegging- og planlegging skal sikre at virksomheten til enhver tid har nødvendig kompetanse for å nå våre mål.

Arbeidsgleden er knyttet til mestringsfølelse og engasjement. Hos oss er det en forventning at medarbeidere selv tar ansvar for å utvikle seg og utvider sin kompetanse, individuelt og i samarbeid med kolleger og ledelse. Sametingets ansatte skal oppleve at de gjør en viktig jobb for utvikling av de samiske- og urfolkssamfunnene.

Sametinget skal bestå av medarbeidere som viser forståelse og respekt for hverandre, er faglig sterk, har god rolleforståelse og kunnskap om tradisjonelle samiske verdier og politiske prosesser. Vi forventer at ansatte har høy grad av lojalitet og troskapsplikt til arbeidsgiver, og bidrar til et godt arbeidsklima og positivt omdømme. Vi er en fleksibel organisasjon som viser vilje og evne til innovasjon og endring. Vi skal være kompetente i bruk av nye digitale verktøy og prosesser slik at vi effektivt kan løse våre oppgaver.

Vi har mål om at Sametinget er en arbeidsplass hvor medarbeidere uoppfordret deler kunnskap og ferdigheter, på tvers av fagfelt, avdelinger og våre ni ulike kontorsteder.

Delmål - For å nå målet er det viktig at vi	Strategien - For å nå målet vil vi
- respekterer hverandre, har god rolleforståelse og kunnskap om tradisjonelle samiske verdier og politiske prosesser	- ha kontinuerlig og målrettet kompetanse- og karriereutvikling
- utøver godt medarbeiderskap ved å ta ansvar for faglig utvikling, er etisk bevisste og bidrar til godt arbeidsmiljø	- fremme god arbeidskultur, ta ansvar for trivsel og uoppfordret dele kunnskap
- har ledere og ansatte som kontinuerlig utvikler det kollegiale og det faglige fellesskapet, på tvers av avdelinger og kontorsteder som sikrer god faglighet og effektivitet	- være en arbeidsplass der ansatte trives og opplever mestring i arbeidshverdagen, gjennom å bidra til virksomhetens samlede resultater og omdømme

	- arbeide for en rettferdig lønnsutvikling og lik praktiser av velferdsordninger
	- videreutvikle nye arbeidsformer og ta i bruk oppdater digitale verktøy som fremmer samhandling og innovas

Det er i samarbeid innad i Sametinget og utad med våre brukere at vi kan omgjøre strategien til handling!